PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 1., štev. 1 - Cena 4 lire

TRST, sobota, 17. novembra 1945

Uredništvo in uprava: Via Monfort 3 tel. 29-206. — Rokopisi se ne vračajo.

Nihče nima pravice zastopati ljudstva, če ne podpira njegovih teženj. Za to je poklicana ljudska oblast.

Pozdravljeni tovariši delavci!

Končno je prišel dan, ko ima tudi slovensko delavstvo Slov. Primorja in Trsta svoje glasilo. To dejstvo predstavlja važen datum v zgodovini delavskega gibanja pri nas. Prvič v zgodovini naše pokrajine gre med naše delavce glasilo, ki bo širilo v javnosti mišljenje in stremljenje novih delovnih množic. S tem imajo naši delavci, rokodelci in intelektualci, novo orožje za borbo za svoje pravice, za uresničenje vseh svojih pravičnih in upravičenih zahtev.

Te pravice nam niso do danes priznane. Vsak dan, na vsakem koraku se moramo zanje boriti. Stavka za stavko, demonstracija za demonstracijo, potrjujejo strnjenost in enotnost delovnih množic in nujnost rešitve njihovih življenjskih vprašanj. Uspehov pa ni. Zato se borba nadaljuje. Obnova pa stoji.

Mogoče nam manjkajo kapitali? Ne, kapitala je dovolj.

Mogoče manjka dela? Ne, saj je vse porušeno, vse uničeno. Pristanišča so razdejana, tovarne uničene. Tiste tovarne, ki so še nepoškodovane, ne delajo. Razdejane, požgane hiše in cele vasi kličejo po obnovi!

Delavci pa iščejo zaposlitve.

Četudi delavci delajo, nimajo zadostne plače, niso socialno zaščiteni. In zato mora še tisti del delavcev, ki je zaposlen, stavkati in spet gospodarstvo peša, ljudstvo je lačno in golo, zima trka na duri.

Zakaj smo se borili?, se vprašujejo naši borci, borke, aktivisti, naši invalidi.

Mar smo se borili zato, da bi cvetela črna borza in bi se nadaljevale metode, uvedene že pred vojno, in se celo še poostrile za časa okupacije, ko so se bogateli vsi tisti mogotci, ki imajo danes oblast v svojih rokah in jo prav tako izvajajo danes, kot so jo izvajali včeraj, pod fašizmom in pod nemško okupacijo.

Nismo se borili zato in nismo tega zaslužili. Ko smo bili na isti fronti z našimi zavezniki, s Sovjetsko zvezo, Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo, nismo verovali, da bomo dočakali tako plačilo za našo kri in življenja. Takrat smo se borili in verovali. Danes pa ne vemo, zakaj nam je to prikrajšano.

Tudi tiste hiše, ki so danes porušene smo jih žrtvovali za skupno zavezniško stvar, ne zato, da bi ostale porušene, temveč zato, da bi zrasle še lepše v svobodi.

Zakaj naše težnje niso vse uresničene?

Predpogoj za obnovo, za socialne pravice, za uresničenje vseh ciljev naše borbe je ljudska oblast.

Tam, kjer vlada ljudstvo, ni teh problemov, tam se izvaja dosledna delavska politika, delavci so dosegli vse, za kar so se borili. Oni niso razočarani. Saj imajo svojo polno nagrado za vse žrtve; tam ni stavk, ni brezposelnih- tam je ljudska oblast.

Naši bratje Slovenci in Jugoslovani delajo, gradijo, hranijo sebe in svoje družine. Vsi junaški partizanski borci, invalidi in sirote padlih, gledajo vedro v prihodnost. Prihodnost je v njihovih rokah, ker imajo tudi oblast.

Mi se pa borimo in se bomo borili, dokler ne bomo dosegli vsega, do česar imamo pravico- za kar smo dajali življenje, zdravje in premoženje. Zato ne bomo odnehali in dosegli bomo tudi vse svoje pravice.

In zmagali bomo!

V tem znamenju in s temi mislimi stopa na svojo pot Primorska delavska enotnost ter pozdravlja vse slovensko in italijansko delavstvo.

Uredništvo
Primorske delavske enotnosti.

ELEKTRIFIKACIJA ŽELEZNIC V SOVJETSKI ZVEZI

Iz Moskve poročajo, da bo Sovjetska zveza elektrificirala v prihodnjih petih letih 18 — 20.000 km železniških prog. Ta elektrifikacija železnic bo zmanjšala potrošnjo kuriva, kovin in denarja.

V načrtu so tudi dela za elektrifikacijo kavkaških železnic. Sedaj grade tudi električne železnice v Donski kotlini in Krivojem Rogu, največjih Sovjetskih premogovnih in železarskih predelih.

V prihodnji petletki bodo predvsem eletrificirali železnice, ki vodijo v smeri proti Uralu in Sibiriji. Tudi bodo v bližnji bodočnosti elektrificirali železnice v Moskvi, Leningradu, Kijevu, Minsku, Rigi, Vilni in drugih najvažnejših središčih na deželi.

Številne sovjetske tovarne bodo proizvajale mogočne električne stroje in opremo za električne železnice.

UDARNIŠKO DELO V SRBSKIH PREMOGOVNIKIH

Poročajo, da so rudarji v rudniku Aleksinac izvedli program, ki so si ga postavili pri tem tekmovanju.

Z zborovanja, ki so ga rudarji imeli 28. p. m. v Aleksincu, so poslali maršalu Titu pismo, v katerem se obvezujejo, da bodo nadaljevali udarniško delo.

Stroji v rudniku so bili za 60% poškodovani, rovi pa zaradi nerednega dela praktično zasuti. Kljub temu je rudarjem uspelo z udarniškim delom povečati julijsko proizvodnjo za 150%. Zavedajo se, da pri tem delu niso sami, kajti tovariši iz drugih rudnikov, ki tudi tekmujejo, skušajo doseči še boljše rezultate.

Svoje pismo maršalu Titu zaključujejo z naslednjimi besedami: »S svojim delom bomo zavrnili vse laži in obrekovanja reakcionarjev, ki trdijo, da ne moremo voditi gospodarstva. Naš odgovor bo povečana proizvodnja.«

KONGRES ALBANSKIH SINDIKATOV

V Tirani je bil otvorjen prvi kongres Albanskih strokovnih delavskih zvez, ki združuje v svojih vrstah 25.000 članov.

Ob splošnem odobravanju je predsednik zborovanja Arkail Lako, stari borec albanskega delavskega gibanja, prečital pozdrave kongresu s strani delavskih zvez SSSR, Poljske in Češkoslovaške. Na predlog kongresa so prisotni izvolili v častno predsedstvo generalisima Stalina, predsednika Trumana, min preds. Atleeja, maršala Tita, generala Enver Hodžo in voditelja mednarodnega strokovnega gibanja Kuznecova, Citrina, Saillanta in druge.

V demokratični federativni Jugoslaviji

Finančni zakon in kmečki dolgovi

Komaj se je pred dobrim letom dni osvobodila Srbija, že je nova uprava stala pred zelo težkimi finančnimi problemi, ki so se morali nujno rešiti. Povsod se je čutila sovražnikova roka, ki je posebno na finančnem polju zapustila kaotično stanje. V prometu je bilo tedaj 7 raznih valut. Kako naj se izplačujejo delavci, delijo pomoči, prične obnova? Morali so rešit vprašanje nove enotne valute in uvesti novi dinar. To ni bilo lahko. Vendar je ljudska oblast, ljudska vlada, rešila problem in namesto ničvrednih in popolnoma diskreditiranih **350 milijard raznih valut stavila v promet vsega skupaj 6 milijard novih jugoslovanskih dinarjev.**

Na obnovi so jeli delati s polno paro. Promet, trgovina in splošno, gospodarsko obnovljeno življenje je dalo podobo pri graditvi nove države. Ni v Evropi države, ki bi se sama tako hitro postavila na svoje noge. Povsod drugod je nered, inflacija, kriza, gospodarski nered, stavke, brezposelnost in draginja. V Jugoslaviji se dela in obnavlja. To stanje pa ni le rezultat državnih ukrepov, temveč tudi zrelosti ljudskih delovnih sil, ki so prijele za plug, kladivo ali pero ter si na ta način utrjevale svoje pridobitve iz narodne osvobodilne borbe. Gospodarska borba je ravno tako dločna in brezkompromisna kot je bila borba na bojnem polju. Zato se že vidijo prvi uspehi. Z zakonom o ureditvi predvojnih obvez je rešeno vprašanje odnosa starega in novega jugoslovanskega dinarja. Ta zakon je izšel pred kratkim in določa, da novi dinar demokratske federativne Jugoslavije velja 10x več kot stari jugoslovanski. Kakšne so posledice? Notranji dolgovi stare Jugoslavije so znašali 11 milijard dinarjev. Teh dolgov se je moralo ljudstvo razbremeniti. Večino dolgov moramo pripisati raznim oderuhom, posameznikom pa tudi javnim ustanovam. Nekateri priviligirani posamezniki so se rešili teh dolgov. Zasti tam, kjer ni bilo vojnih operacij, kjer je pa ljudstvo največ trpelo v narodno osvobodilni borbi, pa tudi največ aktivno pomagalo. Samo ljudstvo se ni moglo rešiti dolgov, ker je svoj denar dajalo svoji vojski. Ravno ti ljudje bodo sedaj imeli največ ugodnosti.

No, reakcija, ki je še sedaj na delu v Jugoslaviji, čeravno ne uživa nobenega zaupanja ljudstva, je takoj dvignila svoj glas, češ da bodo gospodje bankirji oškovani s takim zakonom. Niso pa hoteli razumeti, kaj je ljudstvo dalo in pretrpelo za to svojo svobodo. Ravno ta svoboda je ljudska svoboda, ki jo izvaja delavstvo. Vendar so zaščiteni tisti, ki so vedno bili le skromni gospodarstveniki, kot na primer kmetje, obrtniki. Za njih velja odnos med starim in novim dinarjem v razmerju 1:1, to je, ako je obrtnik nekomu pred vojno posodil 100 Din, mu bo sedaj vrnjeno 100 Din, če pa je posojilo dala banka ali bogat trgovec, bosta dobila le 10 dinarjev.

Ravno tako so zaščiteni tudi predvojni prihranki skromnih državljanov.

—o—

Pereče vprašanje je vprašanje kmečkih dolgov. Jugoslovanski kmetje so posebno trpeli zaradi izkoriščevalcev — to so bili razni oderuhi in njihove denarne in gospodarske organizacije. Česti so bili primeri, da je v teku 10 let propadlo premoženje v nepremičninah s površino 20 hektarjev. Nizka cena kmečkih pridelkov in visoke obresti na posojila so povzročali naglo naraščanje dolgov. Kmet je vedno bolj in bolj lezel v dolgove. Odplačati pa kmet ni mogel ničesar. Sicer so gospodje bankirji in njihovi ministri uveljavili zakon o »Razdolžitvi kmeta«, ali ta zakon ni zavrl kmečkega propadanja in se ni pravilno izvajal.

Skoraj polovica (45%) kmetij je bilo zadolženih za vsoto 1.675,072.503 dinarjev. V takem položaju so se torej nahajali jugoslovanski kmetje tik pred vojno. Srbija z Vojvodino, Črna gora in Makedonija so bile zadolžene z 874,077.390 din
Hrvaška s 334,123.725,49
Slovenija z 262. 939. 575.73 din.
Bosna in Hercegovina z 203, 928. 814.30 din.

Za časa vojne so se dolgovi zmanjšali povsod, razen v Bosni in Hercegovini, (kjer so ljudje največ trpeli in največ prispevali v narodno osvobodilni borbi — se je tu zmanjšal za 31,626.931.80) Vendar je po vojni celotni dolg znašal še vedno

1.342,132.582,32 dinarjev.

Kot smo prej omenili, je odnos starega dinarja do novega 10 : 1, kar pomeni, da se je dolg zmanjšal desetkrat in znaša sedaj 130 milijonov dinarjev. V tem se ravno vidi, kaj pomeni ljudska oblast, ljudska vlada, ki ščiti široke ljudske množice. Ali to še ni vse. Vsi dolgovi do **5000.— starih dinarjev so oproščeni in se brišejo. Borci in žrtve fašističnega terorja ne plačajo svojih dolgov, prav tako tudi ne kmetje, ki zaradi vojne in okupacije nimajo možnosti plačati svojih dolgov.**

Zaradi vseh teh ugodnosti in priznanja zaslug kmečkemu stanu za njegovo podporo v narodno osvobodilni borbi se celotni dolg zmanjša še za **dobrih 160 milijonov. Tako znašajo danes vsi dolgovi skupaj samo 30 milijonov dinarjev.**

Na ta način je okoli 80% kmečkih dolžnikov popolnoma razdolženih. Zato lahko mirne duše trdimo, da je danes končno rešeno vprašanje kmečkih dolgov.

To pomeni ljudsko oblast, tako oblast, za katero smo se borili tudi mi; oblast, ki je naša zato, ker zastopa naše interese. Naša zato, ker smo si jo sami ustvarili. Oblast, ki ne obljublja samo prazne fraze in boljšo bodočnost, temveč nam daje, kar je naše po naših zaslugah.

ELEKTRARNE V SOVJETSKI ZVEZI

V elektrarni Ravkiala so sestavili tretjo turbino in 24.000 kw generator. Preizkušnja strojev je pokazala odlične rezultate. Omenjena turbna je pričela delovati ob 28. letnici Oktobrske revolucije. Leningrajska industrija je dobila s tem nov vir elektrike.

V teku so tudi priprave za postavitev četrte turbine. Ko bo ta turbina pričela obratovati, bo dosegla elektrarna v Ravkiali predvojno kapaciteto 96.000 kw.

STAVKA V SINGAPURU

Do 2. novembra t. l. je stavkalo v Singapuru več kot 60.000 delavcev. Delavci so skušali doseči izpolnitev svojih zahtev, katere so jim delodajalci odbili. Vsekakor je zelo zanimiva izjava šefa za civilne zadeve, ki je dejal predstavnikom delavskih sindikatov, da edino povišanje plač ne bi moglo izboljšati prehrambnega položaja.

Borba za življenske pravice

Goriški tiskarji stavkajo že 10 dni

Dne 6. t. m. ob 10. uri so vsi tiskarski delavci v Gorici pričeli s stavko, ker delodajalci niso ugodili njihovim zahtevam. Od podjetnikov namreč zahtevajo, da bi jim dajali tedensko draginjsko doklado v znesku 360 lir.

Vsem so dobro znane hude življenjske prilike, v katerih žive delavci v Slovenskem Primorju in Trstu sploh, zlasti pa še tiskarski delavci. Zdravstvene prilike delavca v tiskarni so hude in škodujejo zdravju.

Nekateri delodajalci so celo po stari fašistični praksi skušali doseči, da bi Enotni sindikati izvajali pritisk na delavstvo in jih prisilili, da odstopijo od svojih zahtev. Razumljivo je, da ni nihče poslušal teh besed in da se stavka še nadaljuje. Nadajevala se bo tako dolgo, dokler si delavstvo ne pribori svojih pravic.

Včeraj so goriški tiskarji objavili odprto pismo na delodajalce, v katerem navajajo med drugim sledeče:

»Zmotili smo se, ko smo verovali, da se bomo lahko razgovarjali kot človek s človekom, kot je to bila navada v dobrih starih časih. Žal smo pozabili, da je med tem časom vladala »fašistična doba«, ki za mnoge še ni minula.

In vendar mnogo teh današnjih delodajalcev prihaja iz naših vrst. Spominjamo se jih kot dobrih braniteljev in poznavalcev naših potreb in pravic do enakopravnega pregovarjanja med nami in našimi delodajalci. Oni pozabljajo celo tudi to, da je naša stroka zaradi njihove nenasitnosti po dobičku postavljena na ravan z najnižjimi in najslabše plačanimi strokami. Šli so pa preko svoje vesti, pravilnega ocenjevanja našega dela in preko naše visoke delavske zavednosti.

Tega ne moremo razumeti, zakaj se tako skrbno izogibajo direktnega stika z nami in se tako pazljivo krijejo za kulisami Združenja industrijcev celuloze, papirja in tiska.

In sedaj, gospodje delodajalci, čitajte in premišljujte! Od izbruha vojne do danes so vaša podjetja imela vedno večje dobičke. Dosegli ste stopnjo blagostanja, ki vam dopušča jasno in brezskrbno zreti v bodočnost. Vse to pa le deloma po vaši zaslugi, v glavnem pa z našim znojem in z našim trpljenjem.

Kaj pa smo mi dobili v zamenjavo?

Edinole glad, bedo! In da bi se lahko najskromnejše preživljali, smo morali celo prodati one redke vrednosti, ki smo jih še imeli in ki so nam bile drag spomin na svojce.

Naše zahteve so bile majhne. Borih 360 lir tedensko! Vse to pa le do končne ureditve draginjskih doklad. Naši tovariši in tovarišice iz Katoliške tiskarne, ki sami živijo zelo skromno, so si pritrgali od svojega zaslužka 4000.— lir za stavkujoče tovariše, ki žive v obupnih razmerah.

Če imate še trohico vesti, morate kloniti pred takim altruizmom — svobodno razmišljajte!«

Iz zgoraj navedenega pisma goriških tiskarjev jasno razvidimo, da gotovim krogom še vedno ni prav, da se delavstvo bori za svoje pravice, čeprav isti krogi na vse pretege vpijejo o demokraciji. Priporočamo jim pač, da pravilnost svojih demokratičnih načel in pravilnega socialnega čuta, dokažejo tudi z delom.

Zagotavljamo pa, da bomo budno sledili borbi tiskarskih delavcev za njihove pravične zahteve in da jim bomo po svojih močeh pomagali, dokler ne dosežejo svojih pravic.

TOVARIŠI DELAVCI!

Za goriške stavkujoče delavce Enotni sindikati zbirajo denarno pomoč.

Prispevajte in pomagajte svojim tovarišem, ki se borijo za dosego vseh pravic, ki jim pripadajo.

28. Obletnica Oktobrske Revolucije

Oktobrska revolucija je eden najvažnejših zgodovinskih dogodkov ne samo Sovjetske Zveze, temveč delovnega ljudstva vsega sveta.

Sovjetsko ljudstvo si je prvo na svetu priborilo svoje pravice in postavilo svojo oblast, vzelo v svoje roke vodstvo produktivnih sil in s tem uresničilo to, kar si želi vse demokratično ljudstvo sveta — vzeti svojo usodo v lastne roke. Leninova partija je zavrgla jalov carizem in izkoriščevalske mogotce ter si v borbi vzela, kar je po resnici in pravici ljudsko.

Kaj pomeni Leninova in Stalinova partija tudi za nas, moremo takoj razumeti, če pogledamo na razvoj naše osvobodilne borbe in njeno vez s sovjetsko domovinsko vojno.

Naša osvobodilna borba je večkrat črpala svojo moralno podporo že v sami misli, da so naši bratje, sovjetski delavci, naši najiskrenejši zavezniki, ki so kot mi pripravljeni vse žrtvovati, le da bi si ohranili, kar so si tako težko priborili v borbi proti vsem notranjim in zunanjim sovražnikom.

Kdo se ne spominja veselja, ko je prvi sovjetski vojak stopil na slovenska tla? Kot da bi dobili nove moči, smo spet še močneje udarjali po smrtnem sovražniku in ga končno skupno z našimi zavezniki tudi potolkli. Slovenska zastava in ruska zastava sta se te dni vili druga ob drugi in zapečatili bratstvo slovanskih narodov. Toda to bratstvo ne bi bilo trdno, če ne bi dosegli tega, kar smo zares tudi uresničili, bratstvo italijanskega in slovenskega prebivalstva v Julijski krajini.

Na vseh manifestacijah našega ljudstva slovenske in italijanske narodnosti opažamo pri nas tudi rusko zastavo. Ta zastava je za nas program, vodič in naša bodočnost, ona je znak hvaležnosti in občudovanja za Stalinovo-Leninovo partijo.

Delovno ljudstvo se dosledno bori za boljšo bodočnost in hoče doseči in bo tudi doseglo vse, kar gre odločno po poti, ki vodi k napredku, bratsvu in kruhu.

V tem smislu smo praznovali 28. obletnico Oktobrske revolucije tudi mi, primorski delavci, prepričani, da ni daleč dan ko bomo tudi mi deležni pridobitev dosledno izvojevane antifašistične borbe.

Ob tej priliki je pokrajinsko vodstvo Enotnih sindikatov poslalo sovjetskim delavcem sledečo brzojavko:

Izvršnemu odboru Enotnih sindikatov sovjetskih delavcev

Ob priliki 28. obletnice slavne Revolucije izražajo delavci Trsta in Julijske krajine, organizirani v Enotnih sindikatih, svojim sovjetskim tovarišem ter delavcem vse svoje priznanje za junaški delež v borbi in za ogromne žrtve, ki jih je vse sovjetsko ljudstvo dalo za uničenje naci-fašističnega barbarstva in za zmago kulture pod vodstvom generalisima Stalina.

Občudujemo hitri tempo obnove v Sovjetski zvezi. Prepričani smo, da nam boste solidarno stali ob strani pri naših naporih za dosego pravičnega miru tudi v naši pokrajini, miru, ki se bo oslanjal na samoodločbo ljudstva — predpogoj napredka, blagostanja in slovensko-italijanskega bratstva.

V Jugoslaviji

Zmaga ljudske fronte

Z volitvami, ki so se vršile 11. t. m., je ljudska oblast v Jugoslaviji dokazala zrelost in sposobnost za vodstvo in upravljanje države. S temi volitvami je tudi ljudska oblast dobila popolno priznanje in zasluženo zaupnico od strani ljudstva. Ta oblast je že v osvobodilni borbi prestala svoje največje preizkušnje. Zdaj stopajo ljudske sile združene v enotni fronti z odločnim korakom nasproti lepši bodočnosti. Že do danes je Jugoslavija dosegla ogromne uspehe pod vodstvom vlade maršala Tita, uspeh volitev pa jamči še jasnejše zmage na vseh poljih.

Obramba delavskih interesov

Doseženo je stoodstotno zvišanje draginjske doklade

Uradno poročilo o stoodstotnem zvišanju draginjske doklade se glasi:

Dne 2. novembra 1945 so se sestali v Trstu, v prostorih Urada za delo, pod predsedstvom kap. Sed. A. Holstena, zavezniškega načelnika za delo pri 13. korpusu, zastopniki Enotnih sindikatov in Julijskih sindikatov kot zastopniki delovnega ljudstva, ter zastopniki trgovcev na debelo, na drobno, rokodelcev, industrijcev, Zveze pekov, gostilničarjev, lastnikov kavarn in barov, prevoznikov, da bi razpravljali o začasni prilagoditvi plač sedanjim razmeram. Dosegli so sporazum, ki so ga tudi podpisali. Ta sporazum morajo še naknadno potrditi zastopniki pismeno, kar bodo tudi sporočili Uradu za delo. Sporazum se glasi:

1) Prilagoditev prejemkov delavcev in uradnikov velja od 1. novembra t. l. in ostane v veljavi za ves mesec. Pogajanja se nadaljujejo za popolnejše uveljavljanje prilagoditve plač, ki jih bodo imele prizadete stranke v zvezi z načrtom ZVU za zboljšanje prehranjevalne akcije mesta Trsta.

2) Ta sporazum se uveljavlja na področju tržaške province pod upravo ZVU.

3) Uveljavlja se »začasna prilagoditev plač« v višini in po navodilih obvestila št. 4 od 28. 7. 45., ki ga je izdala ZVU ter pravilnika ozir. njegovih sprememb, ki se bodo uporabljala glede draginjskih doklad in glede sedanje draginje za prilagoditev plač, z veljavnostjo za obe od 1. novembra 1945.

a) razveljavlja se s tem dosedanje odstotno znižanje draginjskih doklad v tržiški in miljski občini.

b) ne bo nobenega odstotnega znižanja novih začasnih draginjskih doklad, ki bodo izplačane v isti višini v vseh občinah v zgoraj navedeni coni pod II.;

c) industrijskim in rokodelskim vajencem med 14. in 18. letom se bodo izplačevale doklade v isti višini kot pripadnikom odgovarjajočih trgovskih vajencev in sicer 25 lir dnevno, medtem ko bo istim začasna draginjska doklada izplačana 100%.

Za Enotne sindikate: E. Radich; za Julijske sindikate: dr. Gino Spezza; za industrijce: Mario Mosetti; za veletrgovce: Carlo Wegenesi, ing. Ivo Schiavon; za trgovce na drobno: dr. Marcello Sessi, Romeo Donda; za obrtnike: dr. Silvio Alesani; za gostilničarje: dr. Marfio Jaghi; za Združenje javnih lokalov: Felice Marzari, Giusto Parenzan.

Ta sporazum je bil odobren na skupščini vodilnih odborov, odborov in zaupnikov družb, ki se je vršila 5. t. m. zvečer s sledečo resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta:

»Glavna skupščina vodilnih odborov, podjetniških odborov in zaupnikov, zbranih dne 5. 11 1945, je po predmetnem poročilu Mestnega odbora glede plač na podlagi sindikalne odločitve z dne 18. 10. 45 po predhodni preučitvi in razpravljanju odobrila zgoraj omenjeno poročilo glede začasnega sporazuma o novih začasnih dokladah, ki so ga podpisali Enotni sindikati dne 2. 11. 45. Čeprav ostane še vedno nerešen problem izenačenja plač z življenjskimi potrebami, pooblašča skupščina Mestni odbor, da nadaljuje pogajanja pod pogojem, da se doseže čim prej rešitev tega vprašanja in da se istočasno preskrbi za zboljšanje preskrbe z živili, uredi razdeljevanje živil in drugih življenjskih potrebščin ter da se zagotovi stalnost cen.

O sporazumu je govoril tov. Radich, predsednik Enotnih sindikatov, ki je tudi odgovoril na pripombe v teku debate. Poudaril je zlasti, da je odlok samo začasnega značaja in da je pričakovati, da se bodo vsi odloki, ki so v proučevanju uvedli istočasno tako, da bo vprašanje dokončno rešeno še tekom meseca decembra.

Ta odlok je vsebovan in dobil obvezno moč v dnevnem ukazu. Enotni sindikati so predočili ZVU nujnost delnega ukrepa, da bi se odpravile sedanje obupne življenjske prilike, s katerimi se bori delavstvo. Enotni sindikati bodo podvzeli vse, da se dokončno urede vsa pereča vprašanja glede nevzdržnih gospodarskih prilik, da bi se delavstvu na ta način olajšale težke povojne prilike.

Smrt Osvoboditelja Trsta in Julijske Krajine

Generallajtnanta Petra Drapšina, osvoboditelja Trsta, ni več med živimi. Podlegel je poškodbam pri nesreči ob priliki izvrševanja službene dolžnosti.

Pokojnik je bil po rodu vojvodinski Srb. Že v španski državljanski vojni je sodeloval kot mlad prostovoljec in protifašist. Po begu iz francoskega koncentracijskega taborišča je prišel preko Nemčije v Jugoslavijo, takoj po njenem zlomu je organiziral kot partizan v Bosni in Hercegovini upor proti fašizmu in nadaljeval z neumornim delom proti naci-fašizmu vse do svoje prerane smrti.

Bil je izreden tovariš ter hraber in odličen vojak. Bil je svojevrsten strateg in taktik. Maršal Tito mu je poveril nalogo, da osvobodi izpod okupatorskega jarma 27 let zasužnjeno Primorsko. Edinice pod njegovim vodstvom so izvršile težavno nalogo pod najtežjimi okoliščinami, osvobodile Gorico. Tržič in prodrle do Vidma, kjer so se srečale z zavezniškimi tankisti. Novozelandci. Po težkih pouličnih borbah so osvobodile tudi Trst.

Z njegovo smrtjo je izgubila jugoslovanska armada odličnega vojaka, ki je bil šele na začetku poti k uspehu.

Primorsko ljudstvo je globoko presunila vest v njegovi smrti, kajti s svojimi vojaki nam je prinesel svobodo, ki smo jo tako dolgo in težko pričakovali in se za njo tudi sami aktivno borili.

Iz zgodovine tržaškega delavskega ljudstva

Zgodovina tržaškega delavskega gibanja, kakor pač zgodovina delavskega gibanja vsega sveta, je zgodovina težkih bojev za socialno emancipacijo, za politično uveljavljanje in za gospodarsko zboljšanje delavskega razreda. To je zgodovina razrednega boja, boja za demokracijo, za mednarodno bratovstvo in mednarodno solidarnost delavstva.

Začetnik in ustanovitelj tržaškega delavskega gibanja je bil tiskarski delavec Karlo Učekar. V svojih mladih letih je bil Učekar član italijanskih nacionalističnih organizacij. Kmalu je spreviđel, da ne obeta nacionalistično gibanje nič dobrega delavstvu. Zato se je oprijel knjig, ki so govorile o delavskem gibanju v drugih deželah in zbiral okoli sebe delavce, ki bi bili pripravljeni poprijeti se z njim enakega gibanja v naših krajih. Leta 1889 pa je ustanovil, skupaj z nekaterimi svojimi prijatelji, prvo delavsko organizacijo «Confederazione operaia», to je «Delavsko zvezo».

Ta prva tržaška delavska organizacija je bila zbrala v svoje vrste za tiste čase prav močno število delavcev in je uspela nuditi delavcem tudi neko pomoč. Bila je to napol politična, napol strokovna, to je sindikalna organizacija. Borila se je za delavske interese na strokovnem, to je na gospodarskem, kakor tudi na političnem poprišču. Zlasti je širila idejo bratstva in solidarnosti med tržaškimi delavci. In samo zaradi tega, ker je Karlo Učekar širil med delavci idejo mednarodnega bratstva ker je priznaval enakopravnost slovenskih in italijanskih delavcev, ker se je boril proti narodnemu sovraštvu med delavci, so ga začeli imenovati italijanski ntcionalisti «il croato».

Ta prva delavska zveza je živela do leta 1891. Zaradi njene prekucuške dejavnosti jo je leta 1891 avstrijska policijska oblast razpustila. V letih svojega kratkega obstanka je izdala nekaj številk svojega lista v italijanskem jeziku in vsekakor položila prve temelje zavednega delavskega gibanja. Reakcija je sicer zelo udarjala po vsakršnem poskusu zavednega delavskega gibanja. Voditelji tega prvega delavskega gibanja so bili neprenehoma pod policijskim nadzorstvom. Neprenehoma jim je delala policija preiskave in jih zapirala. Karlo Učekar je odsedel precej dni in tednov svojega življenju v tržaških zaporih. Zaradi policijske akcije je delavsko gibanje po razpustu «Confederazione operaia» zamrlo. Toda le za par let. Leta 1894 je ustanovil Karlo Učekar skupaj z 29 delavci novo delavsko organizacijo. To pot na višji podlagi. Ustanovil je «Socialno-demokratično zvezo», ki je v nekaj letih tako narasla, da si je upala organizirati leta 1897 prvo tržaško večjo stavko, ki je dosegla popoln uspeh. Stavke se je udeležilo ogromno število delavstva in jo smemo po vsej pravici imenovati prvo splošno stavko tržaškega delavstva.

Po tej prvi splošni stavki je začelo delavsko gibanje zopet upadati. Vanje so se bili urinili nekateri provokaterski elementi, špijoni avstrijske policije, ki so povzročili v vrstah delavskega gibanja v našem mestu močno krizo, ki je trajala vse do leta 1900. Med to krizo, ki je silno zadela, ne pa ubila delavsko gibanje, je Karlo Učekar organiziral s pomočjo svojih sotrudnikov, 12 strokovnih organizacij ali, kakor jih danes imenujemo, sindikatov. Medtem, ko co bili prej organizirani v skupni organizaciji delavci vseh strok, so si začeli sedaj delavci ustanavljati svoje strokovne organizacije, ali sindikate, razdeljene po strokah. Tako so se ustanovili sindikati kovinaskih delavcev, čevljarjev, tiskarjev, krojačev itd. Medtem ko je bila prejšnja organizacija skupaj politična in strokovna, so začeli sedaj delavci ločiti svoje sindikalne organizacije od političnih. Tako se je zgradilo v Trstu počasi, med večnimi boji, proti volji reakcije in policije, tisto lepo, razredno zavedno delavsko gibanje, ki je združevalo v svojih splošnih vrstah tako politične kakor tudi sindikalne organizacije. In kakorkoli je res, da so bile sindikalne organizacije od sedaj naprej formalno ločene od političnih stranke, so vendarle tvorile prve z drugimi vedno tisto enotno delavsko gibanje, kateremu se imajo tržaški delavci zahvaliti, da so si priborili sicer skromno, vendarle človeško življenje, da so si priborili ugled in da so postali sila, ki jo je treba upoštevati. Sila, ki počasi pripravlja tla za boljšo bodočnost, sila, ki ustvarja in ki bo ustvarila za vse delovno ljudstvo srečno, veselo, človeka vredno življenje.

Prve velike in krvave boje so imeli tržaški delavci leta 1902. Januarja meseca tega leta so kurjači Lloydove družbe izročili gospodarjem spomenico za zboljšanje plač. Gospodarski položaj kurjačev je bil zares žalosten. Toda velegospoda silne tržaške Lloydove družbe je zahteve kurjačev kratkomalo odbila. Kurjači so šli do tržaškega guvernerja grofa Goessa ter ga prosili, naj bi posredoval pri upravniku tržaškega Lloyda. Grof Goess pa jim je odgovoril, da noče imeti z njimi nič opraviti. «Io non tratto con voi», jim je odgovoril. Prve dni februarja 1902. so kurjači stopili v stavko. Stavkalo je približno 300 kurjačev. Ker pa Lloydova gospoda nikakor ni hotela iti na roko kurjačem in je vse njihove zahteve trdovratno odbijala, se je stavka razvila v splošno stavko. Tržaško italijansko in slovensko delavstvo je napovedalo 9. februarja splošno stavko v znak solidarnosti s kurjači. Solidarnostna stavka je trajala 5 dni in je bila zares splošna.

V petek 14. februarja 1902. se je vršil v gledališču Politeama Rossetti ogromen shod. Po shodu se e razvila ogromna demonstracija. Demonstrantje so hoteli demonstrirati pred Lloydovo palačo na velikem trgu. Na trgu Piazza della Borsa pa je ustavil demonstrante odred avstrijskega vojaštva, ki je na demonstrante streljal. Bilo je med delavci 13 mrtvih in ogromno število ranjenih. Začeli so se pouličnі boji, ki so trajali še drugi dan 15. februarja. V nedeljo 16. februarja je avstrijska oblast proglasila v Trstu in okolici obsedno stanje in v Trst se je pripeljal z Dunaja krvnik.

Tako je tržaško delavstvo plačalo s krvjo svojo solidarnost s kurjači, ki so pa vendarle dosegli zboljšanje svojega položaja. Padlo je tiste dni 18 delavcev.

Po teh dogodkih je nastala v delavskem gibanju v Trstu kratka doba paničnega razpoloženja. Toda kmalu so začeli delavci zopet polniti svoje sindikate. Rasli so novi sindikati, sindikati učiteljev, uradnikov, duševnih delavcev. In leta 1907, pri prvih splošnih volitvah v Avstriji, so izvolili tržaški delavci 4 socialistične poslance v Dunajski parlament. Trst je postal rdeči biser v avstrijski kroni. Nobena sila ni mogla zlomiti volje tržaškega delavstva. Nobena sila ni mogla razdružiti tržaških italijanskih in slovenskih delavcev. Delavci, vsi zavedni delovni ljudje, so spoznali, da je v edinosti, v enotnosti, moč. In to enotnost moramo čuvati kakor zenico svojega očesa.

Ivan Regent *(se nadaljuje)*

30.IX.47 4157

Likvidacija incidenta v tržaških tovarnah

Dve demonstracij nacionalistov, ki sta se vršili pretekle dni in zaradi katerih so bili ranjeni v bližini sedeža Krščanske demokracije trije delavci, kakor tudi incidenti in aretacije, ki so nastali istega dne, so izzvali živo vrenje med delavstvom ladjedelnic. 5. t. m. so odstranili iz ladjedelnic Sv. Marka in tovarne strojev pri Sv. Andreju nekaj delavcev, med temi tudi nekaj takih, ki so preje izzivali in streljali na delavce. Z intervencijo tovarniških odborov so bili preprečeni resnejši incidenti.

Glavna uprava CRDA je neopravičeno obtožila ing. Agnelettija in tovarniške odbore zaradi odstranitve omenjenih delavcev iz tovarne. Ne da bi se točno prepričala o samem poteku incidenta in ne da bi poklicala tovarniške odbore na zaslišanje, niti obvestila o svojih namenih Enotne sindikate, je uprava odpustila ing. Agnelettija kakor tudi tovarniške odbore pri Sv. Marku in Sv. Andreju. Ing. Agnelettiju je tudi odrekla plačo in odpravnino.

To samovoljno postopanje je silno vznemirilo delovno ljudstvo. Sindikat kovinskih delavcev je še istega dne izdal točno poročilo o dogodkih in pozval delavce, naj bodo mirni in disciplinirani. Na brezprimerno izzivanje vodstva CRDA je Sindikat kovinarjev dostojno odgovoril, kajti edino tako so se lahko preprečili neredi, za katere bi bili odgovorni voditelji CRDA, posebno pa Umberto Cosulich in baron Economo.

Takoj naslednjega dne je Sindikat kovinarjev poslal pismo Zvezi industrijcev, v katerem pojasnjuje, da je odlok CRDA zelo lahkomiseln in krivičen, ker je ing. Agnelettija in tovariše dveh tovarniških odborov odpustil iz tovarne in jih zatožil pri ZVU. S tem je uprava CRDA dokazala svoje reakcionarno in protidelavsko stališče ter izzivalno politično akcijo proti Enotnim sindikatom. Obenem je sindikat zahteval preklic drakoničnih ukrepov.

Istega dne opoldne je ZVU poklicala zastopnike Sindikatov in delodajalcev ter je ukazala, naj se ponovno sprejmejo na delo delavci, ki jih je množica odstranila, kakor tudi zastopniki tovarniških odborov.

S tem v zvezi je Mestni odbor Enotnih sindikatov izdal poročilo in zavzel stališče, v katerem ugotavlja, da so se zedinili Julijski sindikati, Krščanska demokracija in delodajalci zato, da bi prizadeli Enotne sindikate.

Rešitev Zavezniške vojaške uprave predstavja obsodbo postopka reakcionarnih sil, kajti tovarniški odbori so spet postavljeni v svojo prejšnjo funkcijo.

Tudi običajni listič »La voce libera« je pokazal svoje — sicer krhke — roge. Vendar je njegovo blebetanje dobilo najboljši demanti, ko je odlok Zavezniške vojaške uprave v praksi dokazal njihovo pristransko in šovinistično stališče.

Zadružništvo v Slovenskem Primorju

Zadružni pokret je dosegel svoj prvi vrhunec v Slovenskem Primorju že tik pred prvo svetovno vojno. Vzporedno z razmahom na prosvetnem polju se je naše ljudstvo znatno povzdignilo tudi na gospodarskem polju. Kakor je obstojalo tedaj skoro v vsaki naši vasi pevsko društvo, ali vsaj čitalnica, tako so se naši gospodarji združevali v različnih zadrugah za skupno prodajo svojih pridelkov.

Na Tolminskem in na Postojnskem, kjer se pečajo naši kmetje najbolj uspešno z živinorejo, so se osnovale v vsaki večji vasi zadružne mlekarne bodisi za izdelavo masla in sira, bodisi za zbiranje in prodajo svežega mleka v konsumna središča naše pokrajine, to je v mesta Trst, Gorico, Idrijo, Tržič in Koper. Vinogradniki na Vipavskem, v Istri in v Brdih so si ustanovili svoje vinarske, odnosno kletarske zadruge. V okolici omenjenih mest in v mestih samih so se naši gospodarji združili v konsumnih društvih.

Vse te gospodarske organizacije so dobivale svojo življenjsko silo v prvi vrsti od domačih denarnih zavodov, ki so tudi sloneli na vzajemni samopomoči, to je od naših ljudskih in kmečkih hranilnic in posojilnic. Hranilnice in posojilnice so poslovale skoro v vsaki naši občini.

Razen omenjenih vrst zadrug, ki so ščitile predvsem gospodarske interese našega kmečkega življa in katerih skupno število je šlo v stotine, so obstojale na Primorskem tudi razne obrtne zadruge. Med temi so bile zelo dobro znane Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici, Trgovsko obrtna zadruga v Trstu in Mizarska zadruga v Solkanu.

Takoj po prvi svetovni vojni, ko so nam italijanski okupatorji obetali vse svoboščine na prosvetnem in gospodarskem polju, se je zadružno delovanje našega Primorja začelo čvrsto razgibati. Obstojali sta tudi že dve močni Zadružni zvezi in sicer ena v Trstu in ena v Gorici. Toda prišel je fašizem in Mussolinijeva napovedana »asimilacija« našega naroda se je začela izvajati z vsem nasiljem tako na gospodarskem kakor na prosvetnem polju. Ukinjale so se naše šole, prepovedovala naša prosvetna društva in fašisti so prevzemali naše zadruge ter uničevali njihovo premoženje.

Kakor so postopali fašisti proti slovenskemu življu na političnem in gospodarskem polju, zapirali naše ljudi za vsak najmanjši prestopek, nalagali jim najhujše kazni in neznosne davke, tako so občutile naše gospodarske organizacije najhujši pritisk fašizma. Vojna vihra pa je uničila še one gospodarske vrednote, ki jih fašisti pod raznimi imeni komisarjev, sekretarjev in podeštatov niso utegnili požreti po svojem programu »asimilacije«.

Tako se je zadružništvo v Slovenskem Primorju znašlo ob osvoboditvi v popolnem razkroju, brez denarnih in materialnih sredstev, ter mu je manjkalo najvažnejše, to je izkušenih in zmožnih zadružnikov.

Takoj po prevzemu oblasti od strani naših osvobodilnih odborov, so se začele oživljati po vsem Slovenskem Primorju one zadruge, ki niso še popolnoma zamrle. Kjer je bila večja potreba, so naši zadružni pobornikí začeli ustanavljati nove zadruge, predvsem nabavne in prodajne. Ta razmah je po prevzemu oblasti od strani zaveznikov zaznamoval takojšen zastoj v coni A. V tej coni so zavezniki uveljavili zopet italijanske fašistične zakone izpred septembra 1943. Na podlagi teh zakonov se morajo vse zadruge ustanavljati le z notarskim aktom v italijanskem jeziku, kar povzroča precej zamude časa in kar je za naše po vojni hudo prizadeto in obubožano ljudstvo še važnejše, tudi precejšnje stroške v denarju. V coni B, odnosno v Jugoslaviji pa teh težkoč ni, ker tam enostavno zadostuje prijaviti ustanovitev zadruge sodišču.

Sicer pa tičijo glavne ovire za dosego zaželjenega razmaha, tako na novo ustanovljenih zadrug kakor pri obnovljenih, posebno v coni A, predvsem v pomanjkanju kapitala. Seveda ima tu velik pomen tudi zadružna zavest zadružnikov, ki sicer na splošno vidijo v zadružništvu gospodarski podvig našega ljudstva, imajo pa do zadrug še vedno polno predsodkov, ki so večkrat tudi utemeljeni. Na splošno so pa ti predsodki posledica nepravilnega ali nezadostnega pojmovanja bistva zadružništva od strani našega ljudstva. Temu se pa tudi ne moremo čuditi po 25 letih duševne in gospodarske more, ki jo je fašizem kot izrodek kapitalizma širil posebno na Primorskem.

Naši ljudje, predvsem kmetje, vidijo v zadrugi še vedno nekako državno gospodarsko ustanovo, kakor je bila pod fašizmom, ter mislijo, da zadostuje biti član zadruge in da mora že samo članstvo nuditi vse pravice, ki so v pravilih zadruge navedene. Ne pomislijo, da si zadruga s kapitalom deležev in z jamstvom, ki mu ga nudi članstvo, v današnjih tukajšnjih razmerah le s težavo preskrbi komaj za poslovanje potrebne lokale. Sedaj pa pomislimo še na vse ostale potrebe za redno poslovanje kot so: prevozna sredstva, osebje, skladišča in seveda nakup blaga.

Zaradi lažjega razumevanja teh potreb lahko primerjamo zadrugo s kmetijo. Da bo uspevala kmetija, ni dovolj, če kmet samo poseduje zemljo in stavbe. Zemljo mora gospodar obdelovati, gnojiti in jo posejati. Za obdelavo zemlje in za pridobivanje potrebnega gnoja si mora nabaviti vse potrebno orodje in živino, razen tega mora tudi vedno nadzirati svojo kmetijo, da mu ne gre kaj v kvar in da mu kdo ne dela škode.

Podobno je tudi z zadrugo. Član zadruge se mora zavedati, da bo njegova zadruga uspevala samo tedaj, če ji bo skupno z ostalimi člani nudil zadosten kapital za poslovanje in če bo v duhu vzajemnosti na občnih zborih, na sestankih in tudi pri osebnem stiku z odborniki, ki v njegovem imenu vodijo zadrugo, izražal svoje misli o zadrugi, dajal nasvete in po potrebi tudi prinašal pritožbe. Bistvo zadružništva tiči v duhu vzajemnosti.

Kljub vsem gospodarskim in političnim težkočam ki vladajo na tem ozemlju, bo naše zadružništvo želo mnogo uspehov in zadrugarji bodo imeli korist od svojih zadrug, če bo njihovo delovanje prežeto z duhom vzajemnosti.

Pozdrav Giorgiu Jaksetichu

8. t.m. je bil puščen na svobodo Giorgio Jaksetich, ki je bil obsojen od ZVS na 18 mesecev zapora. Pomilostitev je bila podpisana od načelnika za civilne zadeve pri Vrhovnem Zavezniškem poveljstvu za Sredozemlje.

Primorska delavska enotnost pozdravlja vztrajnega in doslednega borca za delavske pravice našega ljudstva slovenske in italijanske narodnosti in aktivnega borca v narodno osvobodilni borbi proti fašističnemu in nacističnemu nasilju.

Dragemu tovarišu želimo obilo uspeha v njegovem delu.

Uredništvo
Primorske delavske enotnosti

O telesni vzgoji

Za boljše zdravje našega naraščaja

Telesna vzgoja primorskega ljudstva, tako slovenskega kot italijanskega, je bila v času fašizma popolnoma izmaličena. Slovencem, ki niso hoteli vstopiti v fašistične telovadne organizacije, je bila z razpustom slovenskih telovadnih društev že v prvi dobi fašizma telesna vzgoja onemogočena. Telesna vzgoja italijanskega prebivalstva Julijske krajine se je pa omejevala na majhno število nadarjenih tekmovalcev v raznih športnih panogah. Tem vrhunskim športnikom edino se je posvečala pažnja, za te so bili na razpolago primerni prostori, trenerji in potrebna telovadna oprema. Razvil se je najgrši športni profesionalizem. Ti športniki so vadili in tekmovali le proti rednim plačam ali denarnim nagradam. Posamezna športna društva so kupčevala in trgovala z dobrimi športniki. Tako je tudi na telesno vzgojnem polju za časa fašizma vladala na znotraj največja gniloba in se je skrbelo le za zunanji blesk, ki se je dosegal z nastopi raznih športnih zvezdnikov in profesionalnih moštev, a za načrtno in množično telesno vzgojo naroda se ni ničesar storilo.

Z osvoboditvijo Slovenskega Primorja in Trsta izpod fašizma je nastopila nova doba tudi za telesno vzgojo naroda. Slovenskemu ljudstvu je šele svoboda prinesla možnost udejstvovanja na telesno vzgojnem polju. Italijanskemu ljudstvu pa je omogočeno postaviti telesno vzgojo na zdrave temelje.

V svrho pravilnega in načrtnega razvoja telesne vzgoje v Slovenskem Primorju in Trstu se je pred nekaj meseci ustanovila Zveza društev za telesno vzgojo za Slovensko Primorje in Trst (Unione dei Circoli di educazione fisica per il Litorale e Trieste).

Zveza je sprejela kot osnovo svojega dela ti-le glavni načeli:

1. množičnost telovadbe;
2. vsestranost telovadbe.

Pod množično telovadbo razumevamo udeležbo najširših ljudskih množic v telesno vzgojnem udejstvovanju. Socialni preobrat, ki ga je prinesla osvobodilna borba, je največjega pomena za razvoj naše telesne vzgoje. Prehod oblasti v ljudske roke pomeni namreč: več in boljšega kruha ljudskim množicam, manj izčrpujočega dela za delovne množice. Vse to pa pomeni najboljše pogoje za razvoj telesne vzgoje. Koristi prehoda oblasti v ljudske roke seveda še ne občutimo v zadostni meri v coni A, kjer ta oblast še ne more biti izvajana in kjer se zato tudi socialni pogoji še niso spremenili.

Pod vsestranostjo telovadbe razumemo gojitev telovadbe v vseh oblikah. To se pravi, vsak posameznik načrtno goji telovadne panoge vseh vrst (proste vaje, lahka atletika, orodna telovadba, igre z žogo, težka atletika, plavanje itd.) in se ne omejuje na gojitev ene same panoge, na primer nogometa, rokoborbe ali teka, itd. Zaradi profesionalizma v telesni vzgoji je danes vse preveč razširjena enostranska gojitev posameznih športnih panog. Kdor goji eno samo panogo, ne more svojega telesa pravilno razviti, mnogokrat gojitev ene same panoge učinkuje celo enostransko škodljivo na telo.

Da bo zveza lahko dosegla svoj smoter, to je s telovadbo razviti telesno in duševno krepke ljudi v naši deželi, si je zadala za bližnjo bodočnost te-le naloge:

1. Med najširšimi ljudskimi množicami vzgojiti zavest o potrebi redne telesne vzgoje za vsakogar. Ne glede na starost, spol in poklic je vsakdo potreben stalne telesne vzgoje.
2. Vzgojiti vaditeljske kadre in
3. Omogočiti telesno-vzgojno udejstvovanje z ureditvijo telovadnic in igrišč ter z nabavo potrebnega telovadnega orodja.

O tem pa prihodnjič.

Sindikalna skupščina Komenskega okraja

Prejšnjo nedeljo se je vršila v komenskem okraju sindikalna skupščina. Prisotnih je bilo na skupščini lepo število delegatov iz Komenskega kraja, tov. Ivan Bukovec-Vojmir, tajnik Pokrajinske zveze Enotnih sindikatov za Trst in Primorje, tajnik Enotnih sindikatov za Goriško, ter dva člana okrožnega odbora SIAU za Goriško okrožje. Skupščino je otvoril tajnik pripravljalnega odbora za okraj tov. **Lozej**, ki je obrazložil navzočim pomen prve sindikalne konference v Komenskem okraju. Tov. Samo iz Gorenjskega je dal poročilo o dosedanjem delu Enotnih sindikatov v okraju. Sindikalna organizacija v komenskem okraju se je pričela vpostavljati šele pred dvema mesecema in je bila sprejeta od ljudstva z navdušenjem in podpirana tako, da je v teku dveh mesecev napornega dela bilo v samem komenskem okraju organiziranih nad 2000 članov. Ljudstvo v komenskem okraju je takoj razumelo važen pomen nove sindikalne organizacije, ki je ustanovljena zato, da brani delovne in življenjske interese delavskega razreda in kmečkih delovnih množic. Močna ter mnogoštevilna organizacija Enotnih sindikatov bo dala možnost tudi ljudstvu tega okraja, da vpostavi trdne temelje najtesnejšega sodelovanja med delavskim in kmečkim ljudstvom, da bo taka organizacija uspešno pomagala pri naporih narodne oblasti pri rešitvi težkega vprašanja pogorelcev v samem okraju. Ta okraj je bil v celi goriški in tržaški okolici najbolj prizadet.

Za referatom tovariša Sama je spregovoril tajnik Pokrajinske zveze Enotnih sindikatov za Primorje in Trst, kateri je v svojem referatu obširno obrazložil naloge Enotnih sindikatov na deželi, ter borbo delavskega razreda v industrijskih središčih za izboljšanje nevzdržnega položaja, za dosego ljudske oblasti in političnih pravic.

Nato so se izvršile volitve za okrajni odbor Enotnih sindikatov. V ta odbor so bili izvoljeni najboljši in najpožrtvovalnejši tovariši.

Čitajte in širite
Primorsko
delavsko enotnost

Sindikati in prosvetni delavci

Združitev delovnih sil pod enotnim vodstvom v Enotnih Sindikatih je demokratičen izraz stremljenja in potreb, dolžnosti in pravic delovnega ljudstva. Ta potreba po enotnosti ni prazna beseda, je neodložljiva nujnost. Dejstvo, da skuša reakcija z vsemi sredstvi to enotnost razbiti, je temu dokaz. Žal, da je naša miselnost še vsa prepojena s predsodki iz polpretekle dobe, ki ustvarjajo pregraje med ročnimi in intelektualnimi delavci. To izkorišča reakcija, zavaja delovno ljudstvo v medsebojno borbo, umetno ustvarja med njimi nasprotja političnega, verskega in nacionalnega značaja po starem geslu: divide et impera!

Dolžnost prosvetnih delavcev je razgaliti in pokazati te zle namere v pravi luči, na drugi strani pa spraviti potrebe in interese različnih strok in stanov v sklad, da se ne izčrpavajo dragocene ljudske sile, tako potrebne za obnovo in napredek, v neplodni medsebojni borbi. Umski in ročni delavec, oba člana velike izkoriščane proletarske družine, morata stremeti k istemu cilju, usmeriti enotno vso energijo v plodno delo, ki naj prinese državi moč in blagostanje.

Naloga prosvetnih delavcev je, da pri vsem svojem delovanju ustvarjajo delovnemu ljudstvu prepričanje, da je ono nosilec državnega življenja in da je le ljudska državna oblast prava, ker se naslanja na delovne množice. Tako prepričanje bo merilo notranje sile države. Iz njega se bo rodila tvorna sila, discipliniranost in pripravljenost množic za obrambo pridobljenih pravic — tista pripravljenost, ki se ne plaši ne naporov ne žrtev, ki ne klone pred nesrečo ne pred sovražnikom.

Izobrazba je priprava za uspešno delo. Želja po izobrazbi, prirojena vedoželjnost in nadarjenost je porok za kulturno rast najširših plasti našega naroda. Pričeti je treba pri mladini, urejevalki bodočega življenja, z vzgajanjem politično zrelih, trdnih značajev in neumorne volje za socialno koristno delo. Izpopolniti moramo naše šolstvo za splošno in strokovno izobrazbo, zasledovati njegov razvoj, ugotavljati in odpravljati pomanjkljivosti in napake. Razen običajnega šolanja moramo posvečati pažnjo raznim tečajem, predavanjem, stvarni in moralni pomoči naši študirajoči mladini. Z večernimi tečaji, analfabetskimi tečaji moramo nadoknaditi, kar je naš narod tekom petindvajsetletne nasilne fašistične vlade na poti kulturnega razvoja zamudil.

Dvigniti bo treba izobrazbo širokih ljudskih množic in jih usposobiti za uspešnejše delo pri izvrševanju njihovih funkcij v družabnem razvoju. Z napredovanjem izobrazbe ljudskih množic bo podan pogoj za razmah znanosti in umetnosti.

Problemi čim večje aktivizacije in usposabljanja naših kmečkih množic za njihove posebne naloge predpostavljajo nujnost temeljitejše splošne in strokovne izobrazbe kmečke mladine. Nuditi to, bo naloga kmečko in gospodinjsko nadaljevalnega šolstva, propagandnih tečajev in ljudske univerze. Dolžnost prosvetnih delavcev pa je, da v tesnih medsebojnih stikih seznanijo ljudstvo z načrti in stremljenji kmečke obnove, ki bo uspešna le, ako usposobimo kadre kmečko delavske mladine. Poskrbeti moramo, da bo mladina posegla po temeljiti strokovni in splošni izobrazbi, izkušnjah in vzorih najbolj naprednih agrarnih držav.

V delavskih množicah slovenskega in italijanskega naroda, ki so si v težkih letih borbe in preganjanja potrdile in priborile svojo zgodovinsko in moralno pravico do odločanja o svoji usodi, bodo prosvetni delavci našli vredne tovariše borce za bratstvo in enotnost med narodi in stanovi. Bratskemu sodelovanju v borbi bo sledilo nujno tudi bratsko sodelovanje pro obnovi in napredku. Ljudskim množicam bomo skušali nepristransko in v luči resnice prikazati in obrazložiti zgodovinsko dogajanje v naši ljudski skupnosti. Odstraniti bomo morali ostanke fašizma, boriti se proti vsa- bratstvo med slovenskim in italijanskim kemu narodnemu šovinizmu, utrjevati narodom, ki stoletja živita skupna na tem koščku zemlje. Med našim delavstvom bomo širili našo besedo s tečaji, ustanavljanjem delavskih pevskih zborov, ljudskih knjižnic. S poglabljanjem kulturnih stikov, predavanji, konferencami in skupnimi kulturnimi prireditvami bomo pospeševali bratsko sožitje na teh s trpljenjem in krvjo prepojenih tleh.

Skrb prosvetnih delavcev in tvorcev pa mora biti, da se s svojim delom ne odtrgajo od ljudskih množic. V skupnem preudarjanju in diskusijami bomo morali neprestano zasledovati razvoj družbenega življenja, znanosti, umetnosti in vseh kulturnih pojavov. Pri tem bomo spoznavali potrebe ljudstva in mu dajali to, kar smo mu dolžni dati radi svoje prosvetne funkcije. Pri tem bomo spoznavali potrebe ljudstva in mu dajali to, kar smo mu dolžni dati radi svoje prosvetne funkcije. Pri tem pa bomo dosegli pravilno vrednotenje prosvetnega dela in si priborili tak gmotni položaj, da se bomo lahko nemoteno in z veseljem posvetili svojim nalogam.

Prosvetni delavci vseh strok od univerze do ljudske šole, gledališča, radja, kulturni tvorci, vi vsi, ki gradite nov svet! Pristopite vsi v Enotne sindikate, osnivajne podružnice, sodelujte z delovnim ljudstvom vsepovsod!

Strnimo vsi svojo pripravljenost, pokažimo, da smo zreli v velikih odločitvah, da ne bomo stali pred sodbo zgodovine kot mali ljudje, ki se niso zavedali velikih dni, ko se kuje nova družba na ruševinah družbe, ki je v zatonu!

Sindikalna tiskovna konferenca

Dne 5. t. m. ob pol 11. uri zjutraj se je vršila na Općinah v prostorih Ljudskega doma sindikalna tiskovna konferenca. Konferenci je prisostvovalo dvanajst zastopnikov sindikalnih organizacij iz Slovenskega Primorja in Trsta.

Konferenco je sklicalo tajništvo Pokrajinske zveze enotnih sindikatov. Tov. Ivan Bukovec-Vojmir je v izčrpnem referatu pojasnil namen tega sestanka.

V kratkih besedah je očrtal razvoj sindikalnega gibanja izza časa tako zvanih reformističnih sindikalnih organizacij stare avstro-ogrske države, ki je namenoma podpirala oportunizem teh sindikatov, kompromisno rešitev.

Po tej vojni pa so se razgibane sile delavskega razreda zedinile, organizirale v Enotnih sindikatih in pritegnile v svoje vrste ogromno večino delovnega razreda. Razumljivo je, da Enotni sindikati ne smejo niti ne morejo vključiti v svoje vrste one delavce in nameščence, ki so prežeti s šovinistično-fašističnim duhom, tiste, ki ne vidijo rešitve v razredni opredelitvi, temveč v nacionalni borbi! Ti elementi so ostali in bodo ostali izven Enotnih sindikatov, ker predstavljajo reakcijo.

Reformistični sindikalizem je oslanjal svoje delovanje izključno na mesta, medtem ko je kmečko sindikalno gibanje na deželi zanemarjal. Bali so se združitve delavskega razreda s kmečkim stanom, kar bi pomenilo resnično enotnost vseh delovnih slojev in zaščito vseh njenih interesov. Taka združitev je obenem tudi edina možnost, da se uresničijo težnje delovnega ljudstva, ki si želi ljudske oblasti, dela in splošnega blagostanja!

Naloga delavskega razreda je v tem, da vodi delovno ljudstvo v njegovi borbi, da pride do ljudske oblasti.

Zaradi poglobitve dela v vseh interesnih smereh delovnega ljudstva, zlasti pa glede strokovnih potreb in aktualnih problemov, se je pokazala nujna potreba po strokovnem glasilu.

Pri tem vprašanju se je razvila debata, ki se je končala s sklepom, da se prične izdajati »Primorska delavska enotnost«. To glasilo se z današnjo prvo številko predstavlja vsem delovnim slojem in priporoča za sodeloavnje, ki naj dovede do uresničenja vseh življenjsko važnih ciljev delovnega ljudstva.

O kolektivnih pogodbah

Kolektivne pogodbe ki so danes v veljavi izhajajo še iz predvojne dobe in so popolnoma usmerjene v pravem fašističnem duhu. Za nas predstavljajo torej ne samo listine z nezadostno vsebino, in brez vsake socialne in etične vrednosti, temveč pravo sramoto. Zaradi tega je njih razveljavljenje, prenovitev in izboljšanje pogojev ena najnujnejših nalog strokovnih organizacij po osvoboditvi.

Enotni Sindikati so zato že pred meseci pozvali vodilne odbore svojih strokovnih zvez naj nujno imenujejo komisije za izdelovanje načrtov novih kolektivnih pogodb.

Kar so tovariši v novih pogodbah najbolj skušali razlikovati od starih kolektivnih pogodb, je dejstvo da delavci, nameščenci in kmetje, ki so v vojni za narodno osvoboditev največ žrtvovali, morali dobiti v novih pogojih jamstvo, da bodo njih pravice v novi svobodni dobi zares v celoti in brezpogojno spoštovane od strani delodajalcev ali vlade.

Druga skrb tovarišev, ki so izdelali načrte, je bila posvečena pažnji, da velike razlike, ki so v starih pogodbah zgolj iz političnih in čisto fašističnih namenov oddaljile nameščence (uradnike) od delavcev, bodo ne samo zmanjšane temveč tudi uravnane. Isto načelo je v novih načrtih predvidevano tudi za žensko delovno silo in v tem pogledu se razlike nanašajo izključno na različnost spola.

V Trstu in coni »A« Julijske krajine se morajo pogajanja, podobno kot v zahodnih demokracijah vršiti izključno med sindikalnimi organizacijami t. j. Strokovne delavske zveze na eni in Zveze delodajalcev na drugi strani. Vlada, uprava ali pa višji vladni organi nimajo nobene naloge in ne pritiskajo na delodajalce v zvezi s potrebo obnove starih kolektivnih pogodb.

Razvidno je torej, da se v režimu ljudske oblasti, kjer oblast pozna in se vživi v mnogoštevilne potrebe delovnih množic, pogajanja hitreje vršijo in oblast nastopi v korist ne samo delavca, nameščenca in kmeta, temveč v prid narodnemu gospodarstvu, proizvodnji in poljedelstvu, ker ugodni kolektivni delovni pogoji so najvažnejši pripomoček za povišanje državnega blagostanja.

Zaradi pomanjkanja potrebnega zanimanja od strani vladnih organov je naloga Enotnih Sindikatov težka in rešitev bo zahtevala več časa.

Že več načrtov kolektivnih pogodb je bilo izdelanih in predloženi so bili ZVU in strokovnim Zvezam delodajalcev. Vodilni odbor lesne stroke je izdelal prvi načrt, ki bi bil veljaven bodisi za industrijo kakor tudi za lesno trgovino.

Iz že navedenih razlogov so tovariši zahtevali zlasti izboljšanje sledečih točk:

določanje vajenske dobe;
določanje raznih kategorij za delavce in nameščence;
določanje starosti za delavno zmožnost;
plačevanje izvenrednega dela in prazniškega dela;
določanje praznikov;
letni dopust;
ravnanje v primeru bolezni;
ravnanje v primeru nesreče na delu;
vpoklic v vojaško službo;
prekinitev delovnih odnošanjev;
akordno delo;
božična nagrada;
orodje in delovne obleke in obutev;
disciplina dela;
obvezna strokovna izobrazba.

Vse te točke so bile točno pregledane in pretrešene v večkratnih sejah. Posebno pa so tovariši lesne stroke poudarili važno nalogo, ki imajo odbori v podjetjih in tvrdkah, ker v vseh členih kolektivne pogodbe, ki zanimajo direktno nameščence in proizvodnjo, je bila zahtevana odobritev od strani ravnateljstva podjetja in delavskega odbora.

Druge strokovne sindikalne organizacije Enotnih sindikatov so stalno na delu ter pripravljajo načrte za svoje stroke. Pogajanja se bodo začela v kratkem vršiti. Potrebno pa je, da se vsi naši tovariši zavedajo velike potrebe po izboljšanju in čimprejšnji sklenitvi novih pogodb, ker bo njih odobritev predstavljala gotovo prvo važno zmago primorskega proletariata.

Kralj

Stavke v Zedinjenih državah so zavzele ogromne razmere

Prve dni tega meseca so se stavke v Zedinjenih državah zelo razširile. Delavci avtobusnih podjetij so izjavili, da bodo pričeli s stavko, ki bo prisilila na pešačenje polovico prebivalstva Zedinjenih držav.

V coni S. Francisco so pričeli stavkati delavci, vpisani v »Kongres industrijskih organizacij« in s tem paralizirali delo ladjedelnic.

Predsednik Zveze ameriških delavcev William Green je izjavil v svojem govoru delavcem v Massachussettsu, da bodo delovne sile uporabile svoje zaščitno sredstvo — stavko za to, da bi dosegle pravičnejšo razdelitev dobička.

44.000 delavcev zopet dela v angleških pristaniščih

Narodni odbor za stavke, ki zastopa približno 44.000 stovkujočih pristaniških delavcev, je objavil sklep, da bodo pričeli z delom. Ta stavka je trajala 5 tednov v 18 angleških pristaniščih. Stavko so le odložili za 30 dni. Nadaljevala se bodo pogajanja med delodajalci in sindikalnimi zastopniki, dokler ne bo dosežen dokončni sporazum.

Odgovorni urednik: Albin Zabric

O nalogah enotnih sindakatov na deželi

Ena najpomembnejših pridobitev osvobodilnega gibanja v Slovenskem Primorju je tudi ta, da sta si delavski in kmečki razred končno podala roke ter se združila za iste cilje, v skupni borbi za svoje delovne in življenjske pravice. Narodno osvobodilna borba primorskega ljudstva, Slovenije in Jugoslavije je s trdnimi vezmi povezala delavski in kmečki razred. V trnovskih gozdovih v Benečiji, v skalnatem Krasu, povsod je naše ljudstvo namakalo svojo zemljo s krvjo, brez razlike ali kmet ali delavec, Slovenec ali Italijan.

Oglejmo si zgodovino gibanja ljudskih množic, poglejmo borbo delovnega ljudstva za njegove pravice. Jasno bomo videli, da je tista temna sila, ki je vedno ločila in izžemala delovno ljudstvo, vedno stremela tudi za tem, da je skušala ločiti kmeta od delavca. Kmet v našem Primorju, pri nas na Goriškem, na Tolminskem, v Vipavi in Krasu se je vedno boril za svoje pravice. To je bla borba proti tlaki, desetini itd. Na Krasu in v drugih krajih Primorske se je našemu kmetu posrečilo, da se je znebil tlake in desetine že v prvi polovici devetnajstega stoletja. Drugod pa živi naš kmet še danes pod težkimi življenskimi pogoji, kakor je to n. pr. v Benečiji, na Bovškem, Krminu in v nekaterih krajih na Krasu. V krvavi borbi za svoje pravice je bil kmet vedno osamljen. Na drugi strani se je delavec v tovarni boril za pravice. Nizke mezde, težki delovni pogoji, so prisilil delavstvo, da se je boril, stavkal, zahteval z mogočnimi stavkami boljše delovne pogoje. Toda skoro v večni slučajev je delovno ljudstvo v mestih kakor tudi na deželi izgubilo borbo, lakota in beda so navadno prisilile delavca, da se je vrnil na delo, navadno še pod slabšimi pogoji. Zgodovina nas uči, da delovno ljudstvo ne more uspešno izvojevati svojih pravic, če ni združeno v enotno mogočno fronto ljudstva, če v tej borbi niso združeni vsi družabni sloji, če kmet in delavec ne občutita potrebe po enotni borbi.

Po zmagoslavnem izidu narodne osvobodilne borbe se je velikanska večina delovnega ljudstva slovenskega Primorja in Trsta organizirala v Enotnih sindikatih delavcev in nameščencev. Po prvem statističnem pregledu organiziranih članov v Enotnih sindikatih se je ugotovilo, da so kmetske delovne množice sorazmerno slabo zastopane v organizaciji delovnega ljudstva. Od vsega članstva je približno 10% kmečkih delavcev, dninarjev itd. organiziranih v vrstah Enotnih sindikatov.

Vpoštevajoč, da je naša pokrajina, izvzemši Trsta, pretežno kmečka dežela, vidimo, da je razmeroma malo članov iz vrst kmečkega delovnega ljudstva organiziranih v Enotnih sindikatih. Vprašamo se, kje tiči vzrok, da naše kmečke delovne množice še niso razumele važnosti organiziranja v Enotnih sindikatih? Vzroka sta dva in sicer:

1) V petindvajsetih letih fašistične Italije naš kmet ni imel zaupanja v fašistične sindikate. Taki sindikati so bili za kmeta le fašistična institucija, ki je imela namen, da pofašisti in raznarodi naše ljudstvo. V takih sindikatih naše kmetsko ljudstvo končno ni videlo organa delovnega ljudstva, videlo je zgolj organizacijo, ki je zahtevala od njega članarino in naklonjenost fašizmu. Razumljivo je, da so v tistih časih naši kmetje le v zelo redkih primerih pristopali v take sindikate. — Sindikati so končno ostali po mnenju našega kmečkega ljudstva urad, ki izdaja delovno knjižico, vpisuje brezposelne, končno pa ne prinaša delovnemu ljudstvu nikakih koristi. Zato tudi lahko razumemo, da je v kmečkih množicah ostalo ukoreninjeno nezaupanje do sindikalne organizacije.

2. Kmečki delavci in mali kmetje ne čutijo še potrebe, da bi bili organizirani v sindikatih. Kmet čuti, da je na svoji zemlji svoboden, prost, sam svoj gospodar. Radi tega tudi ni v kmečkih množicah takega zanimanja za sindikalno organzacijo, kakor je to pri delovnem ljudstvu v mestih, kjer je delavstvo navezano samo na svoje delo in kjer živi tudi v pretežni večini samo od svojega dela. — To vse je znan pojav razločka med proletariatom in polproletariatom. Polproletarski delavec na deželi dela v tovarni, v predmestjih ali pa različnih lesnih podjetjih na deželi in predvsem pri drugih premožnejših kmetih, opravlja svoje delo in je vezan na svoj dom, kjer ima navadno nekoliko zemlje, ki jo pridno obdeluje po končanem delu. Tak polproletarec ne čuti tiste razredne zavesti, kakor jo občuti proletarec industrijskih središč, ki je življenjsko navezan na svoje delo, ki se vztrajno bori za svoje delovne pravice. To je razumljivo, ker sta njegovo življenje in obstanek odvisna od njegovega vsakodnevnega zaslužka. Ravno radi tega razločujemo v organizaciji Enotnih sindikatov na deželi tri vrste organiziranh članov: Prvi so dejansko steber naše sindikalne organizacije v industrijskih središčih in na deželi, to so proletarski delavci in nameščenci. Drugi so polproletarski delavci, ki so razen svojega mezdnega dela vezani tudi na košček zemlje. Tretji pa so bajtarji in kmečki delavci.

To so vzroki, da se naša organizacija na deželi ni razvila tako, kakor je bilo to v industrijskih središčih.

Zaradi vsega tega je pa potrebno, da naše kmečko delovno ljudstvo, da naši delavci na deželi, spoznajo, kakšna je nova sindikalna organizacija, ki nima ničesar skupnega z žoltimi fašističnimi sindikati bivše fašistične Italije, niti z reakcionarnimi sindikati stare Jugoslavije. —

Novi Enotni sindikati, ki so vzklili iz težke narodno osvobodilne borbe, igrajo danes v mestih, kakor tudi na deželi, važno in nad vse pomembno vlogo.

Potrebno je, da spoznamo važnost organizacije, te nove mogočne fronte ljudstva, kakor so to danes Enotni sindikati v naši pokrajini. Predvsem se moramo seznaniti z dejstvi in sicer politično in ekonomsko. Organiziranje v Enotnih sindikatih je važen činitelj zlasti zato, da se vse delovno eljudstvo združi v enotni organizaciji delovnega ljudstva. To je predvsem nujno potrebno v krajih, kjer ljudstvo nima narodne oblasti v svojih rokah (cona A naše pokrajine). Mogočna fronta delovnega ljudstva bo delovnim množicam vedno porok za boljšo bodočnost in boljše življenjske pogoje. Jamčilo bo, da protiljudski elementi ne bodo več mogli cepiti delovnega ljudstva, kakor se je to zgodilo po prvi svetovni vojni. Enotni sindikati morajo zajeti vse delovne sloje, delavce, neameščence, zdravo inteligenco in kmečke delavce. Taka trdna in popolna enotnost bo nam vsem zajamčila, da ne bomo več zasužnjeni od reakcionarne klike; zagotovili si bomo svoje politične in ekonomski pravice.

Drugi, nič manj važen faktor je ta, da Enotni sindikati odkrito ščitijo življenjske pogoje kmečkega ljudstva, kmečkih delavcev, bajtarjev, malih kmetov, najemnikov in kolonov vzhodne Furlanije. Tamkaj živi kmečko ljudstvo še pod zelo težkimi pogoji, kakršni so bili v srednjem veku. Kmečke množice v teh krajih so razumele, da bo le potom organizacije, ki bo zastopala njihove interese, možno rešiti težko življensko vprašanje, ki gre za tem, da se taki delovni pogoji ukinejo in da se namesto 50% vsega pridelka lastnikom zemlje da samo 25%.

Ljudstvo vzhodne Furlanije je sprejelo Enotne sindikate z navdušenjem in se včlanili v velikem številu. Tako kričečih ekonomskih problemov je v drugih krajih Primorske bolj malo, razen v nekaterih primerih na Krasu (Rihenberk, Lokavec) ter krajih Goriške in Tolminske —toda tukaj le v čisto izjemnih primerih.

Naloge Enotnih sindikatov pa niso nič manj važne v krajih, kjer ni tako kričečih problemov, kakor jih srečujemo v vzhodni Furlaniji, ter onstran demarkacijske črte.

Temeljna naloga Enotnih sindikatov na deželi je krepko podpiranje organov narodne oblasti. Taka opora bo posebno važna pri obnovi naših porušenih dmov, pri pomoči pogorelcem in pa pravni zaščiti kmečkih delavcev.

Sindikati na deželi so dejansko most med delovnim ljudstvom v mestu in na deželi, preko katerega se bo začelo pretakati skupno delovanje s katerim bomo zagotovili boljše življenske pogoje vsemu delovnemu razredu naše pokrajine.